

ANTROJI DALIS

MOKSLAS, MENAS, LITERATŪRA

Saturday supplement

1987 m. lapkričio mėn. 21 d. / November 21, 1987

Nr. 228(42)

KERTINĖ PARAŠTĖ

Jaunimo centras — namai

Senjojo Testamento kronikininkas pasakoja, kaip karalius Dovydas, kai jau buvo atnešęs Sandoros skrynį į Jeruzalę, nugalėjęs Izraelio priešus, prieš savo mirtį ruošiasi statyti šventyklą Jeruzalėje. Jis kreipiasi į tautos vyresniųjų susirinkimą, pranešdamas, kad savo paties aukšą ir sidabrą jis skiria savo Dievo namams, ir kviečia visus savo žmones aukoti Viešpačiui. Kada susirinkusieji lygiai taip pat dosniai savo turtus paskiria Viešpaties namų išdai, Dovydas prabyla į Dievą: „Kas gi aš esu, ir kas yra mano tauta, kad galėtumėm tau visa tai žadėti? Visa yra tavo, ir ką iš tavo rankos ėmėme, atidavėme tau; nes tavo akivaizdoje esame svetimi ir ateiviai, kaip visi mūsų tėvai. Mūsų dienos žemėje yra kaip šešėlis, mes neturime jokios pastovios buveinės“ (1 Kron 29, 14-15).

Ši pajauta mūsų pačių laikinumo šioje žemėje, mūsų darbų ir kūrybos praeinamumo, siekių ribotumo yra esminė krikščioniškosios mūsų tradicijos, paeinančios iš Senjojo Testamento tikėjimo, dalis. Mes žinome, kad žemėje nestatome išliekančių namų. O vis dėlto ir tai žinodami namus vis vien statome, jais naudojames, juos taisome ir tobuliname, ir norime, kad jie kuo ilgiau stovėtų. Ir šito, galima sakyti, paradoksiško mūsų trūso ir rūpesčio priežastį taip pat galime rasti Dovydo statomos Viešpačiui padangtės istorijoje. Mes savo turtu, savo statyba, savo kūryba ir darbu sudarome sąlygas Dievui mūsų tarpe gyventi.

Šįmet švenčiame Jaunimo centro Chicagoje trisdešimties metų sukaktį. Jis irgi statytas būti buveine mūsų išeiviskai bendruomenei. To užmojo sumanytojai — lietuvių tautai daugiau kaip 400 metų tarnavę, ją švietę ir visokeriopai kėlę tėvai jėzuitai. Jaunimo centro statybos darbus savo santaupomis ypač rėmė dievobaimingos moterys. Tai perdėm pirmosios lietuvių imigracijos narės, kurių gyvenimo santaupos buvo labai kuklaus uždarbio liekanos. Jų aukoti pinigai nupirko plytas, cementą ir rankų darbą, kuris sukūrė Jaunimo centro sienas. Be jų ir visų kitų geradarių Jaunimo centrui paaukoto turto, kurį jie skyrė Dievui ir ateinančioms kartoms, būtų sunkiai įmanomas mūsų kultūrinis gyvenimas Chicagoje, kuris taip labai apie Jaunimo centrą sukasi.

Jaunimo centras yra tikrai toji centrinė padangtė, po kuria švenčiame savo metinius bendruomenės festivalius, taip kaip ir Izraelio tauta juos šventė Dovydo statytoje šventykloje. Rudenį pradėdame derliaus šventėmis: tos visos vakarienės, kurios taip dažnai vyksta Jaunimo centro didžiojoje salėje, atneša lėšas ne tik mūsų organizacijų projektams, bet taip pat sukaupia pinigus ir paties Jaunimo centro apšildymui, palaikymui ir tobulinimui.

Kas metai įvyksta jaunimo kūrybos premijų įteikimas — tai irgi džiaugsmas mūsų kūrybinių derlių. Periodiškai Jaunimo centre susirenkame įvertinti mūsų mokslininkų ir kūrėjų pasiekimus per Mokslo ir kūrybos simpoziumus — tai didžioji kultūrinio derliaus šventė. Jaunimo cent didžiosios salės scenoje kas keleri metai gerimės Teatro festivalio spektakliais. Puiku, kad tai vyksta Padėkos dienos ženkle, nes tokiu būdu mes galime pajusti, kaip mūsų bendruomeniniai projektai atspindi Amerikos visuomenės voliuntarizmą: gyvename krašte, kuriame sklandžiai vykstantis buitinis žmonių aprūpinimas palieka visiems laiko puoselėti įvairiausius projektus ir burti dienos žemėje yra kaip šešėlis, mes neturime jokios pastovios buveinės“ (1 Kron 29, 14-15).

Kalėdų švenčių išvakarėse Jaunimo centre įvairios organizacijos ruošia bendras kūčias, mažiems eglutės. Vasario Šešioliktosios vakarė Jaunimo centro kavinėje susirinkę dainuojame ir giedame, patvirtiname pagrindinių visos mūsų tautos siekimą. Velykų šventės pasveikinamos velykinių valgių stalų. Kas naudojames, juos taisome ir tobuliname, ir norime, kad jie kuo ilgiau stovėtų. Ir šito, galima sakyti, paradoksiško mūsų trūso ir rūpesčio priežastį taip pat galime rasti Dovydo statomos Viešpačiui padangtės istorijoje. Mes savo turtu, savo statyba, savo kūryba ir darbu sudarome sąlygas Dievui mūsų tarpe gyventi.

Šįmet švenčiame Jaunimo centro Chicagoje trisdešimties metų sukaktį. Jis irgi statytas būti buveine mūsų išeiviskai bendruomenei. To užmojo sumanytojai — lietuvių tautai daugiau kaip 400 metų tarnavę, ją švietę ir visokeriopai kėlę tėvai jėzuitai. Jaunimo centro statybos darbus savo santaupomis ypač rėmė dievobaimingos moterys. Tai perdėm pirmosios lietuvių imigracijos narės, kurių gyvenimo santaupos buvo labai kuklaus uždarbio liekanos. Jų aukoti pinigai nupirko plytas, cementą ir rankų darbą, kuris sukūrė Jaunimo centro sienas. Be jų ir visų kitų geradarių Jaunimo centrui paaukoto turto, kurį jie skyrė Dievui ir ateinančioms kartoms, būtų sunkiai įmanomas mūsų kultūrinis gyvenimas Chicagoje, kuris taip labai apie Jaunimo centrą sukasi.

Jaunimo centras yra tikrai toji centrinė padangtė, po kuria švenčiame savo metinius bendruomenės festivalius, taip kaip ir Izraelio tauta juos šventė Dovydo statytoje šventykloje. Rudenį pradėdame derliaus šventėmis: tos visos vakarienės, kurios taip dažnai vyksta Jaunimo centro didžiojoje salėje, atneša lėšas ne tik mūsų organizacijų projektams, bet taip pat sukaupia pinigus ir paties Jaunimo centro apšildymui, palaikymui ir tobulinimui.

Jaunimo centras Chicagoje — lietuviybės židiny

Trisdešimt metų
veiklos sukaktis

JUOZAS ŽYGAS

Kokia būtų buvusi Chicagos lietuvių veikla, jeigu nebūtų buvęs Jaunimo centro? Sunku net įsivaizduoti lietuviškąją Chicago be Jaunimo centro. Kol mes jį turime, tai gal ne visi jo reikšmę įvertinam ar jį paremiame. Bet tik trumpai paklajokime po svajonių pasaulį ir pabandykime įsivaizduoti, kad Jaunimo centro nebėra. Jeigu jums kas staiga pasakytų, kad... nebėra! Koks būtų jūsų pirmas refleksas? O jeigu neprisid me prie jo išlaikymo, tai taip įvykti gali. Taigi, kol mes jį dar turime, reikia stengtis ir prisidėti, kad jis dar ilgai gyvuotų. Už jį mes turime būti dėkingi tėvams jėzuitams. Jų tarpe ta idėja gimė, jie telkė pinigus ir ją įgyvendino. Žinoma, ne jie vieni tai padarė, jų užnugarėje buvo dosni lietuviška visuomenė. Vlado Būtenas yra vaizdžiai rašęs, kad „jis buvo statomas ne biznierių, bet idealistų“. Idealistai jį statė, idealistai jį ir toliau išlaikė. „CHIKAGOS JAUNIMO CENTRAS yra bendro darbo vaisius. Ne vieno, bet daugelio lietuvių idėjomis jis buvo suplanuotas, bendromis pastangomis jį statybai buvo sutelktos lėšos, visų bičiulių aukomis jis yra išlaikomas“. Jaunimo centras turi rėmėjų ir tarpe jų, kurie Chicagoje nebegyvena ar net niekuomet negyveno. Tai yra visai natūralu, nes Jaunimo centras tarnauja ne vien Chicagos lietuviams.

Daugelis lietuviškų gyvenviečių turi didesnius ar mažesnius savo centrus ar Lietuvių namus. Visi jie yra reikalingi ir visi at-

turinių metų inkarnaciją jau už bažnyčios sienų, kur jie yra pervedami į visuomenės gyvenimą. Dievas gyvena tarp mūsų — jis yra ypač ten, kur renkames prasmingam tarpusavio bendravimui.

Nuosekliai tad Jaunimo centras yra tapęs namais, kurie yra atviri ir svetingi visiems, norintiems šituo labai plačiai supratos bendruomenės gyvenimu dalintis. Vakarų pasaulyje trokštamasis pluralizmas čia akivaizdžiai įkūnijamas. Jaunimo centras šiltai priima svečius — ne tik lietuvius iš visos Amerikos ir Kanados, iš viso pasaulio, kaip per

Dabartinė Jaunimo centro valdyba: (pirmoje eilėje) S. Endrijonienė — pirmininkė, A. Likanderienė, G. Micevičiūtė ir A. Ramanauskienė; (antroje eilėje) J. Žygas, V. Lesniasukas, J. Paronis. Trūksta: Y. Rupinskas ir J. Daunoro. Nuotrauka Jono Tamaličiaus

lieka savo paskirtį. Tačiau Jaunimo centras Chicagoje yra lyg sositapilė: ji tarnauja ne tik Chicagai, bet ir visai išeivijai. Be kelių redakcijų ir lituanistinių mokyklų, kurias gal ir kiti centrai turi, jame yra bendrinės lietuvių institucijos. Visas tas institucijas net sunku išvardinti, reikia pagalvoti, kad ko neužmirštum. Jame yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nervų centras (centrinė raštinė ir valdybos būstinė), Pedagoginis lituanistikos institutas, Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, Pasaulio lietuvių archyvas, Muzikologijos archyvas, Foto archyvas, Čiurlionio galerija, Lietuvių dailiojo meno institutas, Laisvės kovų muziejus, JAV LB Švietimo

Pasaulio lietuvių dienas, Mokslo ir kūrybos simpoziumus, Ateitininkų federacijos kongresus, bet ir kitų tautybių politikos, mokslininkų (sociologas kun. Andrew M. Greeley per savo viešnagę su paskaita Jaunimo centro kavinėje kelis kartus stebėjosi ir džiaugėsi lietuvišku atvirumu), menininkus (Čiurlionio galerijoje ne per seniausią vyko latvių dailininkų paroda), o ypač mūsų tautiečius iš tėvynės, kurie, patekę į Jaunimo centrą, kartais stebisi — „klerikalių“ kultūrinė įstaiga, o jos scenoje rečituoją kūrėjai iš Lietuvos ir opiomis temomis

tarybos knygų sandėlis ir įvairių organizacijų priebėga. Taigi, kaip matome, gana imponantiška įvairių centrinių institucijų sarašas. Jame vyksta suvažiavimai, konferencijos, seminarai, simpoziumai ir daugelis kitų renginių, kurie yra bendri mūsų išeivijos veiklai. Tik pagalvokime, ar tos visos institucijos būtų galėjusios egzistuoti, jeigu nebūtų buvęs Jaunimo centro.

Jaunimo centras, nors dar galutinai nebaigtas, 1957 m. spalio mėn. 6 d. atidarė savo duris lietuviškai visuomenei ir jaunimui. „Atidarymo iškilmėse dalyvavo 36 organizacijų atstovai ir apie 800 svečių. Kai kurie dalyviai labai nustebė, kai pamatė, kad

prie garbės stalo sėdėjo ir įvairių tikybų ir įvairių politinių srovių atstovai. Tačiau tas faktas turėjo pabrėžti, kaip tėvai jėzuitai supranta lietuvių vienybę“. Lietuviška visuomenė ir spauda su džiaugsmu priėmė šį įvykį. „Sekdami lietuviškąjį gyvenimą, su džiaugsmu turime konstatuoti faktą, kad lietuvių jėzuitų ordinas nuo Vilniaus universiteto įsteigimo laiku, kartu su lietuvių tauta pergyvendamas visą eilę tragiškų dienų, išliko lankstus ir lietuviškas savo dvasia (*Laisvoji Lietuva*, 1957 m. spalio mėn. 31 d.).

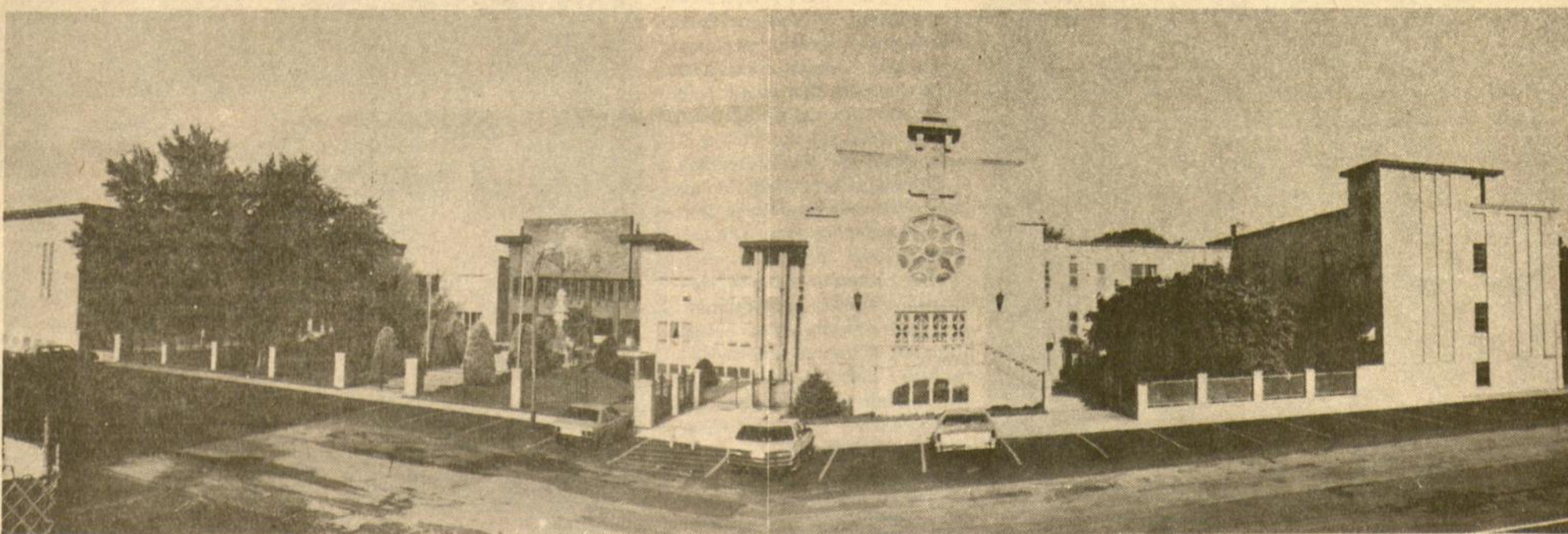
Atidarius Jaunimo centrą, gana greitai buvo jaučiama, kad jo patalpos per ankštos. Neužte-

puošia nepailstantys Jaunimo centro vadovybės darbuotojai ir talkininkai. Jaunimo centras yra mūsų visų pasididžiavimas ir džiaugsmas, taip kaip Jeruzalės šventykla buvo Izraeliui. Tardamas, „todėl, kad aš džiaugiuosi savo Dievo namais“, Dovydas skyrė statomai šventyklai savo paties aukso ir sidabro ištekliaus (1 Kron 29, 3). Mes irgi turime pagrindo taip sakyti ir dėl to savo piniginių išteklių jau trisdešimt metų mums tarnavusių Jaunimo centrą — mūsų Dievo ir mūsų namus — toliau puoselėti. (a. ll.)

puošia nepailstantys Jaunimo centro vadovybės darbuotojai ir talkininkai. Jaunimo centras yra mūsų visų pasididžiavimas ir džiaugsmas, taip kaip Jeruzalės šventykla buvo Izraeliui. Tardamas, „todėl, kad aš džiaugiuosi savo Dievo namais“, Dovydas skyrė statomai šventyklai savo paties aukso ir sidabro ištekliaus (1 Kron 29, 3). Mes irgi turime pagrindo taip sakyti ir dėl to savo piniginių išteklių jau trisdešimt metų mums tarnavusių Jaunimo centrą — mūsų Dievo ir mūsų namus — toliau puoselėti. (a. ll.)

Jaunimo centro statybos pirmoji fazė buvo atlikta, vadovaujant kun. Broniui Krištanavičiui. Antroji statyba, išplečiant Jaunimo centrą, vyko 1966-72 m. tarpiniu, vadovaujant kun. Jonui Kubiliui. Kun. Jonas Kubilius buvo prityres statybos reikaluose (Montrealy jis įkūrė Aušros Vartų parapiją). Tačiau statyba buvo lėta ir varginanti ne dėl lėšų stokos, bet dėl tampymosi su architektu.

Iš visų patalpų populiariausia pasidarė kavinė. Vakaronės su (Nukelta į 4 psl.)

Jaunimo centro ir tėvų jėzuitų vienuolyno bei koplyčios, 5620 South Claremont Avenue, Chicago, Illinois, pastatų kompleksas.

Nuotraukos Stasio Žilevičiaus

Jaunimo ansamblis „Grandis“

1953 m. Chicagoje buvo įsteigta skautų ir skaučių tautinių šokių grupė. Grupė buvo pavadinta „Grandies“ vardu. Šiai tautinių šokių grupei vadovavo skautininkė Irena Šilingienė. Grupė dalyvavo pirmoje Tautinių šokių šventėje Chicagoje. 1958 m. dėl grupės vadovės Irenos Šilingienės sušlubavusios sveikatos ir dėl įvairių priežasčių grupės nariams išsiskirsčius, grupė buvo likviduota.

1964 m. sausio 12 d. skautininkė Irena Smieliauskienė „Grandies“ tautinių šokių grupę atgaivino. Šį kartą nesiribojo skautų organizacijos nariais, bet būrė visą norintį šokti lietuvišką jaunimą. „Grandies“ vardas turi ansamblio jaunimui simbolinę reikšmę, būtent – ansamblis kaip grandinė jungia lietuvišką jaunimą, kuris nepailsdamas ir nesustodamas garsina ir sklaidžia lietuvišką tautinį meną, kultūrą saviems ir svetimiams per lietuvišką tautinį šoki, dainą ir žodį. Nuo 1971 m. grupė jau yra laikoma tautinių jaunimo ansambliu, nes į savo programas šalia šokio įveda vaidybą, lietuvišką žodį ir dainą.

„Grandies“ namai yra Jaunimo centras, čia ansamblis pradėjo savo darbą ir be paliovos daugiau kaip 20 metų jį tęsia. Jaunimo centre repetuoja, savo metinius vakarus rengia. Ansamblio įkūrėja, ilgametė mokytoja ir vadovė yra Irena Smieliauskienė. Padaugėjus šokėjų skaičiui, reikalui esant, ji pasikviečia gabesnius jaunuolius pagalbon, mokyti jaunesnius ansamblio narius. Irena Smieliauskienė tautinių šokių puoselėjimo darbą dirba jau 45 metus.

„Grandies“ ansamblyje šiuo metu yra 118 narių. O per visus 20 metų ansamblio eilėse šoko 783 jaunuoliai. Veik visi veiklesni Chicagos jaunuoliai šoko ar šoka „Grandies“ ansamblyje. Daug jaunuolių čia susipažino, sukūrė lietuviškas šeimas, o dabar jau augina lietuvišką prierauglį. Kad darbas būtų sėkmingesnis, šokėjai yra suskirstyti grupėmis – rateliais: moksleiviai ir studentai. Jaunesnieji yra paruošiami užimti pasitraukiančiųjų vyresniųjų eiles.

„Grandies“ ansamblio akordeonistais nuo įsteigimo yra buvę Algimantas Ingaunis, Petras Kivėnas, Raimundas ir Edvardas Šilkaičiai, Petras Blekys, Ažuolas Stelmokas, Darius ir Audrius Polikačiai.

„Grandies“ ansamblio jaunimas turi savo valdybą, kurią šiuo metu sudaro Andrius Narbutis, Aušra Jasaitytė, Aleksandra Gražytė ir Beatrice Sturaitė. „Grandies“ ansamblio vadovėi įvairiose organizacinėse reikaluose padeda tėvų globos komitetas, kurį šiuo metu sudaro Birutė Jasaitienė, Rita

„Grandies“ tautinių šokių grupė. Viduryje sėdi vadovė Irena Smieliauskienė.

Nuotrauka Jono Tamulaičio

Penčyliene, Gražina Gražienė, Danutė Puodžiūnienė ir Nijolė Balzarienė. Per daugiau kaip dvidešimt metų tėvų globos komiteto pirmininkais yra buvę Jonas Žebrauskas, Elena Vaičiūnienė, Irena Kriaučiūnienė, Vida Meiluvienė ir dabar Birutė Jasaitienė.

Ansamblio repertuare yra 68 šokiai ir stilizuoti žaidimai, kurių dalį choreografavo pati vadovė – Irena Smieliauskienė. Ansamblis per daugiau kaip dvidešimt metų turėjo 20 pagrindinių koncertų Chicagoje ir 264 didesnius ar mažesnius pasirodymus. „Grandies“ dalyvavo visose Tautinių šokių šventėse. Ansamblis daugelį metų dalyvavo universitetų rengiamose tautybių programose, Amerikos aukštesniųjų mokyklų mokytojų suvažiavimuose, YMCA kultūrinėse programose, amerikiečių meno parodose, Amerikos jaunųjų ūkininkų sąjungos šimto metų sukakties minėjime (Conrad Hilton viešbuty). Šoko televizijos programose – kanaluose WGN, ABC

ir Lietuvos televizijos programose. Su koncertais yra apvažinėję daug JAV miestų, kaip: St. Louis, Milwaukee, Kenosha, East Chicago, Grand Rapids, Cleveland, Detroit, Indianapolis, Urbana, Baltimore, Los Angeles, Omaha, Hot Springs, New York, Floridoje ir kitur, kai kuriuos miestus net po kelerius kartus. Nesiriboja tik Amerika, bet lankėsi ir Kanadoje, kur koncertavo St. Catherines, Hamilton, Montrealyje, Toronte. Ansamblis buvo nuvykęs net ir į tolimą Australiją, kur koncertavo Adelaidėje, Melbourne, Canberroje ir Sydnėje. Aplankė Pietų Amerikos kraštus Venezuelą ir Braziliją. Dalyvavo Trečiojoje dainų šventėje Chicagoje, kur muzikinę ansamblio dalį paruošė muzikė sesuo Bernarda.

Didžiausias ansamblio darbas tai 1971 metais „Grandies“ pastatytos „Lietuviškos vestuvės“, „Lietuviškų vestuvių“ tekstą parašė pati ansamblio vadovė Irena Smieliauskienė, vadovaudamasi Michalinos Glemžai-

tės „Kupiškėnų vestuvių“ (1936 m.) ir kun. Antano Juškos „Svodbinės rėdos“ (1870 m.) knygomis. Muzikinei šio pastatymo daliai vadovavo solistė Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė ir Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė. Veikalą režisavo aktorius Julius Balutis ir režisierius Juozas Valentinas.

Gyvastinga jaunystė trykštantis jaunatviškas džiaugsmas šokio sukuryje patraukia žiūrovą. Mūsų jaunimo ansambliui yra ambasadoriai, kurie prieinama pramogine forma parodo saviems ir svetimiams mūsų tautos meno lobius. Jaunimo tautinis ansamblis „Grandis“, kaip ir kiti ansambliai, išsilaiko dėka pasišventusių vadovų, kurie be atlyginimo, o tik iš meilės lietuviškam menui ir jaunimui aukoja savo darbą ir laiką, ir dėka jaunuolių, kurie, stokodami laiko, paskiria savo brangų laisvalaikį tautinio šokio grožio puoselėjimui.

Birutė Jasaitienė

Skautai ir Jaunimo centras

Lietuviai, atvykę į Amerikos miestus, gavę darbus ir įsikūrę laikinuose namuose, pradėjo jungtis į organizacijas. Į Ameriką atvyko ir nemažas skautų būrys. Neturėdami savųjų salų, sueigoms rinkdavosi įvairiose vietose. Vieni rinkdavosi parapijų salėse, bet kai kurių parapijų klebonai nelabai tesuprato lietuvių skautų siekimus ir laikėsi labai rezervuoti. Salinių salės tam tikslui nelabai tiko, o pavieniai skautų vadovai tuo metu dar neturėjo įrengtų rūšių. Tėvams jėzuitams pradėjus kalbėti apie lietuviško centro reikalingumą, daugelis skautų vadovų tam su džiaugsmu pritarė.

Pastatius Jaunimo centrą, Chicagos skautų vadovai kreipėsi į

Tėvus jėzuitus, prašydami patalpų skautų sueigoms. Tėvai jėzuitai mielai sutiko užleisti mokyklų klases visoms organizacijoms, kurios tik į juos kreipėsi. Gavus patalpas susirinkimams, prasidėjo gyva skautiška veikla.

Į pastatytą Jaunimo centrą pirmiausia atėjo „Aušros Vartų“ ir „Lituanicos“ tuntų skautai. Nauji namai, daugybė kambarių įgalino skautus sėkmingai veikti. Į naujuosius namus įsijungė ir „Kernavės“ skaučių tuntas. Tarp „Aušros Vartų“ tunto sesių ir kernaviečių vyko lenktyniavimas skautiškoje veikloje. Jaunimo centro patogūs sueigoms kambariai išlygino visus buvusius skirtumus. Turint gražias patalpas sueigoms, skautų ir skaučių

skaičius smarkiais šuoliais didėjo.

„Lituanicos“ tunte veikė ir jūrų skautai. Juos pasekė ir sesės skautės, norinčios būti jūrininkėmis. Išsivystė darni jūrų skautų-čių veikla. Jaunimo ir visuomeninėms organizacijoms pageidaujant susirinkimams patalpų, atsirado patalpų trūkumas. Keturi skautiški vienetai turėjo dalintis klaseimis, darant sueigas pamainomis. Jaunimo centras tapo „bičių aviliu“. Esant dideliui jaunuolių būriui, atsiradavo ir tvarkos problemos, kurias su kantrumu toleruodavo Jaunimo centro vadovybė.

Pageibėti dvasiniuose reikaluose tėvai jėzuitai, kaip kun. Juozas Vaišnyš, kun. Antanas Saulaitis, kun. Algimantas Kezyš, kun. Jonas Borevičius laikydavo ankstyvasias šv. Mišias, vadinamas „jaunimo mišiomis“. Šios ankstyvosios šv. Mišios daugeliui suteikė progos atlikti pareigą Dievui.

Jaunimo centro patalpomis taip pat pasinaudojo ir Akademinio skautų sąjūdžio nariai. Akademikų skautų sąjūdį sudaro mokslus baigę asmenys – tai filisteriai. Studijuojantieji skautai jungėsi į Korp! Vytis – vyrai ir Studentų skaučių draugovę – mergaitės. Šios skautiškos organizacijos nariai daug valandų praleido, besinaudodami Jaunimo centro svetingomis patalpomis. Be sueigų patalpos buvo naudojamos ir metiniams „Kaziuko mugės“ turgums, kuriuos ruošdavo Chicagos skautai. Mugės metu skautų tuntas parodydavo savo dirbinius ir juos parduodavo besilankančiai visuomenei. Lietuviškoji visuomenė savo apsilankymu ir pirkimu rėmė skautišką veiklą. Skautų padaryti lietuviškais mo-

Ona Mitai laike

VANDENS KRIKŠTAS

Gaivia srove
Užliedamas mus
Savųjų upių vilnimis
Atbridai Tu Lietuon,
Nežinomas Dieve,
Amžius laukęs,
Amžiais budėjęs
Anapus ažuolinių durų,
Tvirtai užsklestu
Nuo nepažistamųjų.

Ir kaip jis suviliojo mus –
Tasai daugelio vandenų balsas,
Paklojes mus po kojom
Nežinomajam Dievui,
Stovinčiam basomis kojomis
Skaidriąj srovėj?..

Vesk mus dabar, baltai nuplautus,
Anapus verpetų,
Kur tylūs vandenys plaukia,
Kur tyliai plaukia.

UGNIES KRIKŠTAS

Mus poterių išmokė,
Bet niekas nepasakė,
Kad vandenį seka ugnis...

Ir kas pakels Jo atėjimo dieną?
Juk Jis tarsi lydytojo ugnis,
Deginanti mus
Lyg auksą ir sidarą.

Atbridęs vandeniu,
Pakrikštijai mus ugnimi,
Krauju aplaistei,
Išdeginom širdim
Altoriaus statėm,
Kryžius sodinom.

Ir kas pakels Jo atėjimo dieną?
Kas dris išeit į kelią pasitikti
Ateinančio tirpdyto aukso vilnimis?

Nuotrauka Aldonos Kaminskienės.

ŠALČIO KRIKŠTAS

Išsivedei į dykumą mus,
Viešpatie –
Ne smėlio ir uolų,
Kur pats kadais buvojai,
O speigo ir ledų dykyne,
Kur kaulai trupa,
Kur naktis staiga užkrinta
Ir palengva skyla
Aplėdęsi širdis.

Net akmenų čia nėra
Duona paversti –
Alkstančius krikštijai
Viltim –
Josios rusenančią žariją
Tarp šiltų savo delnų
Glaudi.

Nepalikai mūsų našlaičiais,
Viešpatie,
Atėjai kentėt drauge...

Antanas Pauzuolis

• MŪSŲ VYTIS Nr. 2 (1987). Akademinio skautų sąjūdžio leidžiamas žurnalas. Šį numerį redagavo Vytautas Mikūnas, talkino Danutė Eidukienė ir Aleksandra Likanderienė. Administracija: Rita ir Rimantas Penčylos, 12617 South 73rd Court, Palos Heights, IL 60453. Metinė prenumerata – 7 dol., studentams – 4 dol.

Numeris skiriamas Akademinio skautų sąjūdžio Vydūno Jaunimo fondo 35 metų sukaktį pažymėti.

„Nerijos“ jūrų skaučių tunto sueigoje.

Nuotrauka Jono Tamulaičio

„Lituanicos“ tunto rezervai rikiuojasi.

Nuotrauka Jono Tamulaičio

Ateitininkai Jaunimo centre

Chicago ateitininkų veikla surišta su tėvais jėzuitais nuo pat jų isikūrimo Chicagoje. Pirmieji susirinkimai vyko Tremtinių namuose, vėliau Lietuvos Vyčių salėje. Kai tėvai jėzuitai isigijo sau namus Paulina gatvėje, tuomet moksleivių ir studentų ateitininkų susirinkimai jau vykdavo svetingame jų namų rūsyje. Turbūt ir dabar ne vienas dar prisimena susirinkimus, kuriuose pro langus veržiasi šalia namo žydinčių alyvų ir jazminų kvapas. Ir koplyčioje, ir rūsyje darėsi vis labiau ankšta, todėl visi labai džiaugėmės tėvų jėzuitų užsimojimu statyti Jaunimo centrą.

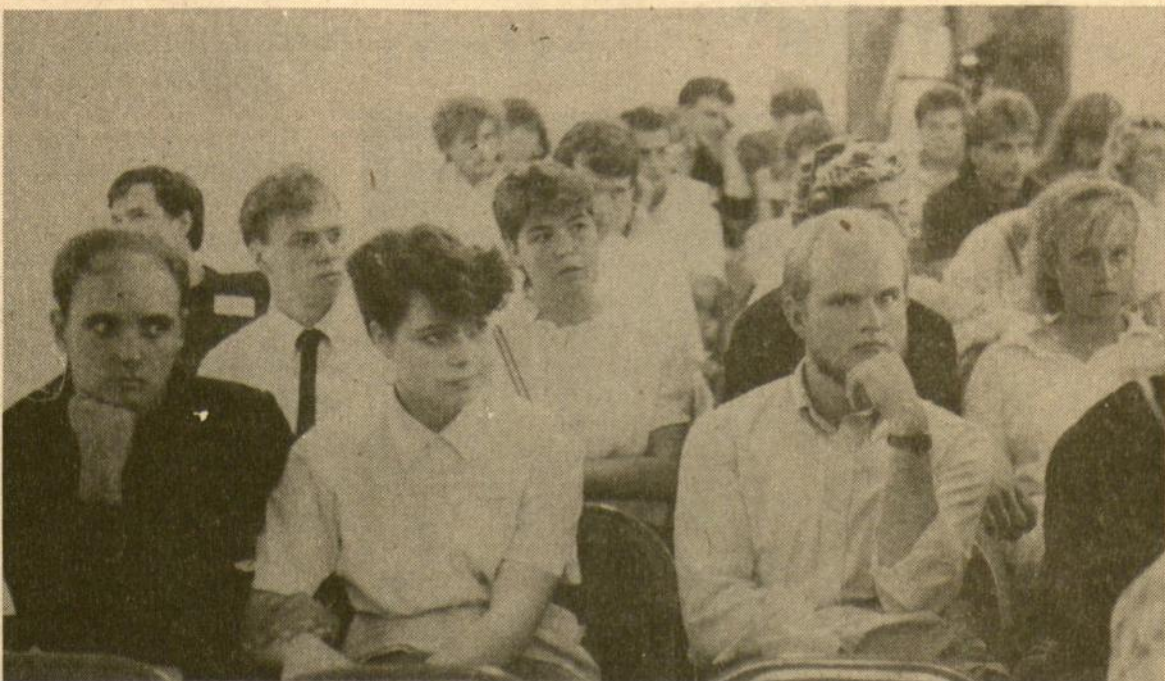
Naujesiems Jaunimo centro rūmams atsidarius, Chicago ateitininkų veikla pradėjo sukintis apie Jaunimo centrą. Antrajame aukšte šalia didžiojo 203 kambario Jaunimo centro vadovybė leido įkurti Ateitininkų ramovę, kurioje vykdavo visokiausių valdybų posėdžiai, buvo laužomas žurnalas *Sūkury*, ir po mišių prieš susirinkimus būdavo didžiulė spūstis prie agapės užkandžių.

Didysis 203 kambarys surištas ypač su studentų ateitininkų draugovės veikla. Čia vyko studentų ateitininkų draugovės susirinkimai. Jie prasidėdavo mišiomis tame pačiame 203 kambaryje. Po užkandžių buvo tradicija sustojus ratu padainuoti prieš susirinkimą. Draugovė tame pačiame 203 kambaryje ruošė Gavėnios seminarus, kurie visuomet sukdavo nemažą čekagiškių susidomėjimą. Seminarui būdavo paimama bendra tema (pavyzdžiui: „Žmogaus samprata moderniojoje literatūroje“), kuri vis naujų paskaitininkų buvo nagrinėjama per kelis Gavėnios šeštadienius. Visam tam pradžią davė kun. Vytauto Bagdanavičiaus, MIC, organizuoti paskaitų ciklai seselių kazimieriečių vienuolyne. Draugovės susirinkimai pastarąjį dešimtmetį daugiau vyksta narių namuose, tačiau neužmiršamas ir Jaunimo centras. Daugelį metų draugovės tradicinė metinė šventė vyksta Jaunimo centre ir yra mokslo metų veiklos uždarymas. Vėlykų laikotarpiu draugovė ruošia pasilinksminimą — šokių lietuviškam jaunimui Jaunimo centro didžiojoje salėje. Tai

palikimas iš tų laikų, kai Jaunimo centro direktoriumi buvo kun. Antanas Saulaitis: jis kėlė mintį, kad kiekviena didžioji jaunimo organizacija turėtų švenčių progą ruošti bendrą pasilinksminimą visam lietuvių jaunimui.

Moksleivių ateitininkų Kun. Alfonso Lipniūno kuopa savo veiklą visą laiką vykdė Jaunimo centre. Čia kviečiami kuopos susirinkimai, čia vyksta metinės kuopos šventės, o visuomenės dėmesį patraukia metinis „Pončkų balius“ (seniau jis, rodos, vadinosi „Blynų baliumi“), kuris rengiamas Užgavėnių metu. Pokylin susirenka didelis būrys dalyvių pasilinksinti ir pasigardžiuoti tradiciniais Užgavėnių skanumynais, o taip pat ir pasidžiaugti operete, kurią jau daug metų parašo ir režisuoja Rasa Šoliūnaitė-Poskočimienė, o atlieka absoliučiai visi kuopos nariai. Jaunimui tai labai malonus ir ilgai prisimenamas pergyvenimas. Metinė kuopos šventė tradiciniai pradama mišiomis tėvų jėzuitų koplyčioje, o tada persikeliama į Jaunimo centro kavinę vaišėms ir tolimesniajai šventės daliai, kurioje apžvelgiama metinė veikla, išleidžiami baigusieji nariai į studentų ateitininkų draugovę, susipažįstama su naująja kuopos valdyba ir naujais nariais. Jaunimo centre daug metų vykdavo ir Moksleivių ateitininkų sąjungos kalėdiniai kursai, kurie dabar vyksta Dainavos stovyklavietėje.

Ateitininkų sendraugių veikla irgi rišama su Jaunimo centru. Čia vyksta skyriaus susirinkimai ir nemaža dalis skyriaus renginių. Skyrius tęsė kiek metų Gavėnios seminarų tradiciją (su paskaitomis čia atvykdavo paskaitininkai iš Kanados ir tolimesnių JAV miestų). Šiuo metu skyrius kasmet dalyvauja penktadienio Jaunimo centro vakaronių sezone (jos buvo pradėtos Teresės Pautienitės-Bogutienės ir Kazio Bradūno iniciatyva). Vakaronių temos yra buvusios labai įvairios: prisimena paskaitos apie architektūrą, meną, literatūrą, vaizdajuostės, diskusijos aktualiais dienos klausimais, naujų knygų sutikimai. Tai nauja ir naši veiklos forma: šios vakaronės yra prasmingi

Dalis studentų ateitininkų savo sąjungos posėdžio metu per Ateitininkų Federacijos 75 metų jubiliejinį kongresą, vykusį Jaunimo centre, Chicagoje, 1985 m. rugpjūčio 30 - rugsėjo 2 d.

Nuotrauka Jono Kuprio

skyriaus susirinkimai, kurie yra atviri visai gyvajai lietuviškai visuomenei. Sendraugių ateitininkų skyriaus iniciatyva kasmet ruošiamos bendros Chicago ateitininkų šeimos kūčios. Jos pradamos mišiomis jau prieš padengtą bendrą stalą. Valgomi tradiciniai kūčių valgiai, moksleiviai atlieka kalėdinę programą. Kūčios yra tapusi svarbi metų veiklos tradicija ir sutraukia daugiau kaip tris šimtus dalyvių. Kitas svarbus sendraugių skyriaus renginys Jaunimo centre yra metinis „Ateities“ žurnalo vakaras, kuris

vyksta didžiojoje salėje. Čia

įteikiamos „Ateities“ jaunimo kūrybos premijos ir išgirstami jaunieji dainos ir žodžio menininkai.

Atskiro paminėjimo vertas yra „Ateities“ Akademiniis savaitgalis, kuris jau sėptinti metai įvyksta Jaunimo centre. Jis vyksta tą patį savaitgalį, kaip ir „Ateities“ vakaras, bet ji ruošia atskiras rengimo komitetas. Šie Akademiniai savaitgaliai yra ateitininkų kultūrinis forumas. Į juos su paskaitomis kviečiami ne tik jau žinomi mokslininkai, bet taip pat ir naujos mokslo jėgos. Savaitgalis pradamas

vakarone Jaunimo centro kavinėje (šimet dėmesio centre buvo Vytautas Skudis su šeima), šeštadienio paskaitos vyksta Čiurlonio galerijoje (šimet paskaitas skaitė dr. Saulius Sužiedelis, prof. dr. Romas Vaštokas, Jonas Pabedinskis), o sekmadienio programa vyksta Ateitininkų namuose Lemonte (šimet paskaitas skaitė prof. dr. Bronius Vaškelis ir rašytojas Juozas Kralikauskas).

Ankstyesniais metais Jaunimo centro didžiojoje salėje ateitininkai ruošdavo Kristaus Valdo šventės mišias. Tai būdavo ypač prasminga, nes buvo

viešai meldžiamasi lietuviškai dar tuo metu, kai mišios aukotos lotynų kalba. Taip pat Jaunimo centre vykdavo ir metinės ateitininkų šeimos šventės, kurios dabar surištos su Sekminių švente Ateitininkų namuose, Lemonte. Ateitininkai yra ruošę vieną iš Jaunimo centro Vasario Šešioliktosios vakarų, prisidėdami prie šios gražios Jaunimo centro tradicijos. Jaunimo centras yra svarbus ir vasarą, nes nuo jo į Dainavos stovyklavietę išvažiuoja autobusai, kurie veža jaunučius ir moksleivius į jų vasaros stovyklas.

Ateitininkų veiklai Jaunimo centre talkino daug tėvų jėzuitų. A.a. kun. Jonas Raibužis buvo Kun. Alfonso Lipniūno moksleivių kuopos dvasios vadas, kun. Jonas Kidykas — studentų draugovės dvasios vadas, taip pat kapelionais buvo kun. Jonas Borevičius, kun. Jonas Kubilius, kun. Gediminas Kijauskas, kun. Antanas Saulaitis, kun. Leonas Zaremba. Kun. Algimantas Kezys yra daug kartų talkinęs vakaronių renginiams. Tėvų jėzuitų talka yra svarbus įnašas Chicago ateitininkų veiklai.

Jaunimo centras svarbus ne tik vietos ateitininkų gyvenimui, bet taip pat ir visu JAV ir Kanados mastu. Čia vyko pastarieji du Ateitininkų Federacijos kongresai Darbo dienos savaitgalio metu. Abu paliko labai malonius prisiminimus, ir tai didele dalimi dėl mielos, savos ir svetingos Jaunimo centro aplinkos. **Arūnas Liulevičius**

Chicago teatruose

Vodevilio komikų duetas

Teatrų pastate, 1225 West Belmont, du talentingi aktoriai: Ronald „Smokey“ Stevens ir Jaye Stewart atlieka programą, pavadintą „Rollin' with Stevens and Stewart“. Tai iš juoduju vadevilio žanro sudaryta solo, duetų dainų, komiškų monologų bei dialogų ir šokio programa, su gausiomis humoro įtarpomis, todėl girdėti dažnas žiūrovų kikenimas. Tai gyvai slenkanti atskirų vaizdų mozaika, kuriai daug kas paimta iš šio šimtmečio pirmųjų dekadų repertuaro. Abudu būdami profesionalaus lygio, aktoriai savo uždavinį sklandžiai atlieka. Įvesta ir pantomimos numeris. Vaizduojama kelionė traukiniu, katastrofa automobiliu su atitinkamais garso efektais, o dainas palydi muzika. Girdomos melodijos: Duke Ellingtono, Rogers, Gounod, Williams ir daugelio kitų. Visa programa tėsiesia valandą ir ketvirtadalį.

Aktoriai igudę Ronald Stevens moko vakarinėje Chicago dalyje „tap dance“ (Lietuvoje išleistas anglų-lietuvių kalbų žodynas tą šokį vadina rusiškai skambančia „čėčiotka“) ir dėsto choreografiją Najwa šoki trupėje. Stewart pasireiškęs filmuose, laimėjęs Emmy žymenį, dirbęs Howard universitete, Washingtone. Vaidinimo turiny be pramoginių dalykų, keliamos ir rasinės lygybės idėjos.

Lietuvis vadovauja profesionalų kolektyvui

Chicagoje pradėjo plėsti savo veiklą nauja teatro grupė: The Theatre Collective, profesionalų aktorių junginys. Malonu buvo susekti, kad jam vadovauja lietuvis Dovydas Sinkus. Tai jau trečios kartos ateivių šeimos sūnus. Jo senelis atvyko iš Lietuvos. Tėvas dar gerai moka lietuvių kalbą. Pats Dovydas, nors kalba angliškai, bet jaučia si lietuviui. Jis gimė Detroit, dabar yra 27 metų amžiaus. Vaidybos ir režisavimo studijas yra

baigęs Wayne valstybiniame universitete. Treti metai, kai dirba su šia grupe. Jis pirmąją tarp jo direktorių ir yra pastatymų režisierius. Iki lapkričio 22 dienos jie teatro patalpose, 2856 South Halsted, stato aktualią dramą: „A Gift for Jesus“, kurią sukūrė Matthew Vaky, Pentimento teatro Minneapolis meno vadovas, kurį laiką dėstęs Carnegie-Mellon universitete, Pittsburgh. Pirmą kartą ši drama buvo suvaidinta Minneapolis.

Vaizduojama jaunų žmonių poros, kurių viena laukiasi kūdikio, kita negali turėti savo prieauglio, o dar viena mergina, pastojusi netekėjusi, pasidaro arbortą. Visi kiti kietai kovoja prieš negimusių žudymą — demonstruoja, diskutuoja, iškelia negimusių teisę gyventi. Labai aktyvūs, savo veiklą jungia su religinėmis nuotakomis, tačiau neišvengia ir nukrypimų. Abortų klinikoje suvaidina kūdikio lavonėlį ir nuneša prie tos merginos durų, o pagal ją net išsprogdina negimusių žudymo kliniką, padėję bombą. Gaila, kad nevingiama vulgarumo. Vaidinimo eigoje kaleidoskopiškai greit keičiasi scenos, slinktis intriguojanti, labai išryškinama negimusių žudymo baisumas, bet kartu neigiamai vertinamos ir neleistinos kovos priemonės prieš tai, kaip klinikos sprogdinimas.

Pastatyme dalyvauja šeši aktoriai, visi išėję specialias vaidybos studijas aukštosiose mokyklose. Šį sezoną ši grupė numato pastatyti indėnų pasakų inscenizaciją: „Ghost Dance“ ir dar tris dramas, kurių vieną „On the Bus“ vėl režisuos Dovydas Sinkus.

Juoz. Pr.

— Šis „Draugo“ kultūrinio priedo numeris skiriamas Jaunimo centro Chicagoje 30 metų sukakčiai pažymėti. Už medžiagos parūpinimą dėkojame Jaunimo centro valdybos pirmininkei Salomėjai Endrijonienėi, Juozui Žygui ir Stasiui Žilevičiui bei visiems straipsnių autoriams ir mūsų fotografams. — Red.

Jaunimo centras — lietuviybės židyns

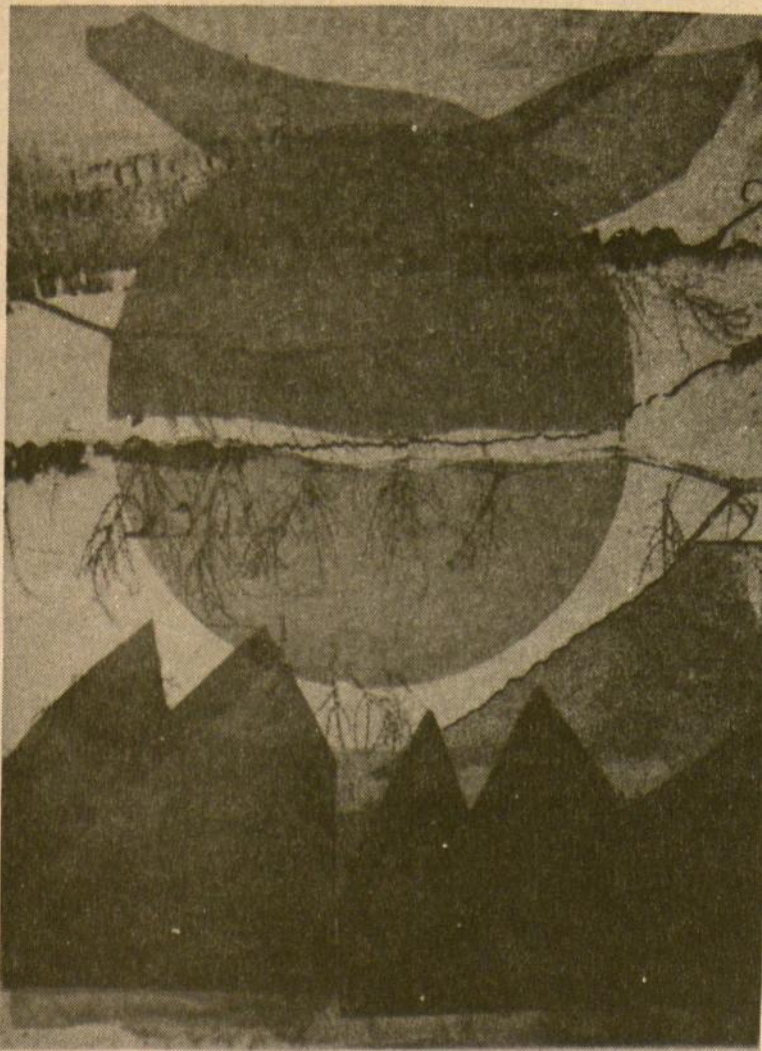
(Atkelta iš 1 psl.)

traukdavo daug lankytojų, dažnai didelė spūstis, patalpos mažos. Direktoriaujant kun. Algimantui Keziui, 1975 m. buvo nutarta kavinę praplėsti. Nutarta — padaryta, darbas vyko sklandžiai, ir kavinė įgavo dabartinę išvaizdą. Tenka pasikalbėti su atvykstančiais iš Lietuvos, jiems kavinė dar gerą įspūdį, tik gėrimai, kurie kavinėje gaunami, tai ne pagal jų skonį. Kiekviena proga nurodau, kad Vilniuje arba Kaune kavinės gal yra geresnės, tačiau ten yra valdžios pastatytos ir valdžios išlaikomos. O Jaunimo centras savanoriškomis aukomis pastatytas ir savanorišku darbu išlaikomas. Baigiant apie Jaunimo centro statybą, reikia atkreipti dėmesį, kad nežiūrint to fakto, jog statyba vyko trimis tarpsniais ir trijų architektų vadovaujama, visas pastatų kompleksas sudaro darnų architektūrinį ansamblį. Švesdamas savo trisdešimtmečio sukaktį, Jaunimo centras ne paseno, bet gal subrendo. Jame gal mažiau begirdėti jaunimo juokas ar vaikų kryžstavimai, tačiau jame rusena lietuviybės

židyns. Vėlai, net po vidurnakčio, kai kurie langai apšviesti, tyrimų instituto studentai dirba. Veikia kompiuteriai, retesni lituanistikos darbai yra perkeliama į mikrofilmus, rūpinamasi ir dirbama naujų vadovėlių parengimu. Taip pat savaitgaliais vyksta kultūrinis gyvenimas.

Jėzuitų jėgoms silpstant, Jaunimo centro administravimas buvo pavestas pasauliečiams. Jaunimo centro narių visuotiniame susirinkime yra išrenkama taryba, į kurią įeina ir Tėvų Jėzuitų atstovas. Faktišką administravimą vykdo Jaunimo centro valdyba; pirmininkė (taip, pirmininkė) yra kviečiama tarybos, o ji savo ruožtu sudaro valdybą. Pagal naują tvarką pirmoji Jaunimo centro valdybos pirmininkė buvo Irena Kriaučeliūnienė, o dabar jai vadovauja Salomėja Endrijonienė. Tenka pažymėti, kad su moterų vadovybe Jaunimo centras gerokai pašvarėjo. Tolimesnis jo išlikimas priklauso nuo visuomenės dėmesio ir dosnumo. Kurie dar nėra jo nariai, prašomi įsijungti. Su visuomenės parama, reikia tikėtis, Jaunimo centras tebetarnaus lietuviškai visuomenei, sulaukęs ir aukštinio jubilėjaus.

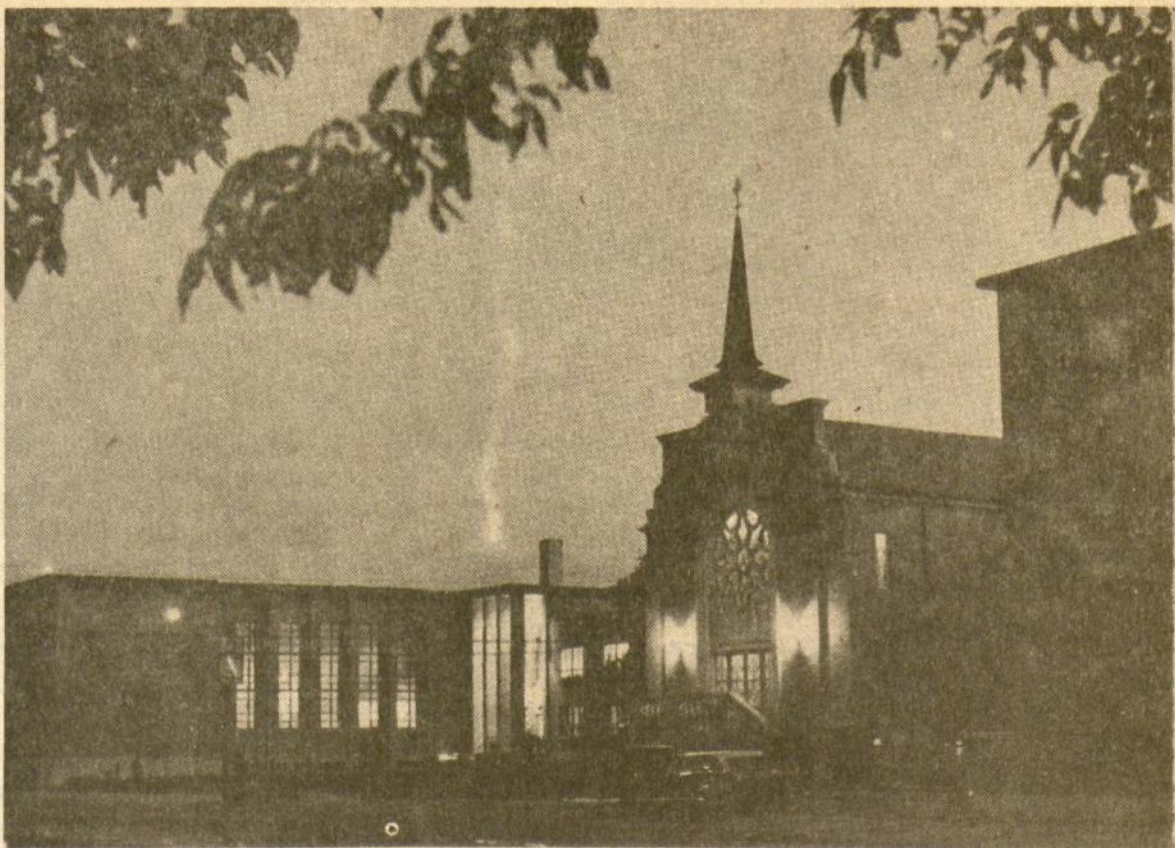
Juozas Plačas

Giedrė Žumbakienė

„Reflecting Moon“
Ofortas, 16" x 20"

Dailininkės Giedrės Žumbakienės oforto darbu paroda šiuo metu vyksta „Chicago Center for the Print“ galerijoje, 1509-1513 West Fullerton Avenue, Chicago, Illinois. Paroda tęsis iki lapkričio 29 dienos.

Jaunimo centras naktį.